

B2-páholy

Gyermekkorunk kedvenc elfoglaltsága volt, hogy a tankönyvi képeken látható, irodalmi-történelmi nagyjainkat átrajzoltuk a magu(n)k torzképére: a kopasz fejekre hosszú beat-hajat varázsoltunk vagy göndör parókat kerekítettünk-bodorítottunk, a szemüvegesek szemüvegét vakszemüveggé satíroztuk, a sasszemű szellemi előd szemüvegét kapott, a nők szakállt, a szakállasok szőrzetét, nem lévén más lehetőség, ágyékig lelógóra egészítettük ki; nem volt kímélet sem Aranyinak, se Ady Endrének, de még Kossuth Lajost sem mentette meg híres üzenete a bibircsókoktól, ragtapaszoktól az arcára. Volt ebben a feltétlenül ostoba gyerekességben valami kedvesség, bratyizás, közeledés, sőt elfogadás is. Álmunkban sem gondoltuk, hogy ezzel személyiséget sértünk, civil szférát roncsolunk, legfeljebb annyi jelent meg halványan tudatunk igen lassan táguló horizontján, hogy jól belécsippentettünk a nagyokba, az elérhetetlenekbe, a magasan fölöttünk trónolókba. Legalább így...

Aztán kinőttük magunkat agyilag. Aki meg nem, az még elgraffitizgetett egy ideig, míg meg nem unta, mert épeszű ember az ilyesmit csak megunja végül.

Így voltunk a zenével is. Én vad Metro-rajongó voltam, Budai Matyi Omega-, Faragó Peti az Illést szerette. Így hárman alkottuk a *Mélabús holttetek avagy rühes tetvek* nevű gimnáziumi zenekart, melyet az első botrányos koncertünk után betiltottak.

Zenekar ide, zenekar oda, közös marginalizálódás ide, cukortartóból kiesés oda, közöttünk is verekedésig mentek a viták, az élethalálharcok arról, melyik a jobb s a legjobb, kuporogtunk a Komjáthy-műsorok előtt a kollégiumi nagy rádió – talán Pacsirta névre hallgatott – kékesen világító keresőjére szorítva a fülünket, várva az új felvételeket, kuporgattunk az újonnan megjelent lemezeikre, s ha valaki hozzájutott valamelyikhez, akkor együtt vagy körbehallgattuk azt. Aztán kiegyeztük Pressererék LGT-jében, nem volt már veszekedés, verekedés. Még aztán hátat fordítottunk az ezeket követő zenéknek, egyszerű okból. Nem mondtak semmit, nekünk már, legalábbis, nem. Kivénültünk, a rock-korszakot felváltotta a pop és mindenféle más könnyedség és üresség, amihez, ez így természetes, semmi közünk sem lehetett. Száznyolcvan fokos fordulat a komolyzene felé...

Mondom el ezeket miért?

Vonszolódom a Nemzeti Múzeum előtt a trópusi hőségben, amikor a szemem megakad valamin. Egy plakáton. Ez az Ákos nevű elhíresedett zenész valahol koncertet ad/adott. Nem vagyok Ákos-rajongó, nem is nagyon tudok a zenéjéről, néhány dalát már hallottam vagy elviseltem, így az ártatlanok együgyűségével álltam meg ott. Nézem a plakátot, melyet – láthatóan nem pajkos gyermekkezek – átrajzoltak. A negyvenesnek feltűnő zenész kapott egy hitlerbajuszt, haját, mely a mai modern divat szerint van rövidre vágva, a homlokába lógatják, hogy teljesen Hitlernek nézzen ki. Rossz a szám íze, ez nem tréfa, nem diákcsíny, ez teljes egészében aljasság. Politikai, vagy csak ostobaság van mögötte, egyre is megy. Nem sokat tudok, mint jeleztem, erről az emberről, a zenéjét is csak nagyon foghíjasan ismerem. De annyi jött le nekem belőle, hogy mindig mondani akar a dalaiban-szövegeiben valami fontosat, személyesen közöst, közösen személyest, akar üzenni akkor is, ha ez az üzenő forma meglehetősen messze áll a mai, sorozatgyártásra, agymosásra berendezkedett, lötyögő popszakmában. Ilyetén módon viszonylag fiatal kora ellenére – ősbölcény. De hogy fasiszta lenne? Nem hiszem. Mitől? Megfogalmazódik a szomorú konklúzió: az emberi fantáziánál talán csak az emberi aljasság és ártó gonoszság a határtalanabb. Tűnődöm. Jókaiból nem csináltunk Rákosit, Adyból nem Kádárt, Balassiból nem Miklós

cárt, Babitsból nem Lenint, József Attilából sem Hitlert. Ezek szerint, már gyerekkorunkban jobb ízlésünk volt, mint a mai, feltehetőleg felnőtteknek? Meglehet. (Mert ha gyerek rajzol Hitler-bajuszt az énekesnek a hirdetőoszlopon, akkor még nagyobb a baj, akkor már [kora]zsigerekig lehatolt a gyűlölet.) Állok az oszlop előtt, és meglehetősen rosszul érzem magam. Akkor is így lenne ez, ha bárki egy másik diktatórikus rendszer attribútumaival ruházna fel egy másik valakit – a másik vagy harmadik oldalon szereplők közül. Ezzel azért vigyáznunk kéne! Talán a gyűlölködésnek lehetne határt szabni, ha a butaságnak, gonoszságnak nem is. De ki, hogyan, mikor? Úgy tűnik fel, ennek az új, közös létnek a tudati horizontja csak nagyon lassan és sokára tágul ki, az is lehet, hogy előbb egy összeszűkülésen kell átmennie. Ha utóbbi a törvényszerű, akkor jó irányban haladunk, vagy már ott is vagyunk, az abszolút emberi és szellemi és erkölcsi szűköségben. No comment...

Zalán Tibor

I.Q. SZEMÉLYISÉG (KASSÁK)